

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası 2010-cu ildə virtual rejimdə xidmət sahəsinə daha çox üstünlük vermişdir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2010-cu ilin yekunları və 2011-ci ildə qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında dünyanı bürüyən iqtisadi böhrana baxmayaraq, ötən ilin ölkəmiz üçün bütən sahələrdə uğuru olduğunu diqqətə çatdıraraq 2011-ci ilin də Azərbaycan üçün əlamətdar olacağına inandığını bildirmişdir.

Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev də 2010-cu ildə mədəniyyəti sahəsində əldə olunan nailiyyətlər və cari ildə qarşıda duran vəzifələr barədə məlumat verərkən kitabxana işi sahəsinə xüsusi diqqət yetirmiş və bu sahədə çox ciddi dəyişikliklərin gözləndiyini söyləmişdir.

Söz yox ki, 2010-cu ildə M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının da fəaliyyətində mühüm yeniliklər olmuşdur. Kitabxana Azərbaycanda bu sahədə dövlət siyasətini həyata keçirən, milli nəşrləri, xarici ölkələrdə Azərbaycan dilində nəşr olunmuş çap məhsulları və Azərbaycan müəlliflərinin əsərlərini, dünya əhəmiyyətli nəşrləri, o cümlədən xarici dillərdə çap olunmuş məlumat daşıyıcılarını toplayıb mühafizə edən milli xəinə və dövlət kitab saxlayıcısıdır.

2010-cu ildə Milli Kitabxananın fəaliyyətinin əsas istiqamətini kitabxana-bibliografiya proseslərinin avtomatlaşdırılması, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin tətbiqi ilə oxuculara kitabxana xidmətinin mənasız tələblərə uyğun qurulmasını təmin etmək, oxuculara və istifadəçilərə virtual rejimdə xidmət göstərmək üçün elektron kitab məlumat bazasının genişləndirilməsini təşkil etmişdir.

Milli Kitabxananın fondunda 4539598 nüsxə ədəbiyyat saxlanılır. 2010-cu ildə kitabxanaya 22 767 nüsxə yeni ədəbiyyat daxil

Kərim TAHİROV
M.F.Axundov adına Milli
Kitabxanasının direktoru, tarix üzrə
Fəlsəfə doktoru, Əməkdar mədəniyyət
işçisi

olmuşdur ki, bunun da 15077 nüsxəsi kitab, 7690 nüsxəsi isə digər sənədlər olmuşdur.

2010-cu ildə kitabxanada oxucuların yenidən qeydiyyat prosesinə başlanılmışdır (hər 5 ildən bir kitabxanada oxucuların yenidən qeydiyyatı prosesi həyata keçirilir). İl ərzində kitabxananın qeydiyyatdan keçən daimi oxucularının sayı 37686 nəfər olmuşdur. Virtual oxucuların elektron kitabxanadan, kitabxananın saytından və virtual xidmətlərdən istifadə edənlərin sayı isə 281064 nəfər, o cümlədən virtual sifariş xidmətlərindən istifadə edənlər 696 nəfər olmuşdur. İl ərzində kitabxanaya gələnlərin ümumi sayı 187 141 nəfər olmuş və onlara 732 385 nüsxə kitab verilmişdir.

Kitabxanada kitab, qəzet və jurnalların rəqəmsallaşdırılması və oxuculara elektron informasiya xidmətinin göstərilməsi istiqamətində bir sıra mühüm addımlar atılmışdır. Tamamilə yeni tələblərə cavab verən xüsusi avadanlıqlar alınaraq ayrı-ayrı

qəzet komplekslərinin, kitab və jurnalları çox sürətlə rəqəmsallaşdırılması işinə başlanmışdır. Hazırda kitabxanada bu məqsədlə yaradılmış xüsusi bölmədə bu iş müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir.

Elektron resursların yaradılması istiqamətində atılan daha bir addım ötən əsrlərdə və eləcə də müasir dövrdə çap olunmuş dövrü mətbuat nümunələrinin tam komplekslərinin elektron versiyasını yaratmaqdan ibarətdir. Artıq bu istiqamətdə xeyli iş görülmüş, "Əkinçi", "Kaspi", "İrşad", "Açıq söz", "Həqiqət", "Sədayi-həqq", "Doğru söz", "Bəsirət", "Ziyayi qafqaziyə", "Azərbaycan", "Ədəbiyyat" qəzetlərinin, "Dəbistan", "Babayi-əmir", "İnqilab və mədəniyyət", "Məzəli", "Şəlalə" jurnallarının, XIX əsrdə çap olunmuş "Zaqafqaziya Komissiyasının Aktları" və "Kavkazskiy kalendar" məcmuələrinin tam komplekslərinin elektron versiyası yaradılmışdır. Hazırda "Kommunist", "Xalq qəzeti" və "Respublika" qəzetlərinin tam komplekslərinin elektron versiyasının yaradılması üzərində iş gedir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, oxuculara xidmət şöbəsinin nəzdində yaradılmış bu bölmədə hazırlanan elektron nəşrlər vasitəsilə oxuculara da xidmət göstərilir, qəzet, jurnal və ya kitabın istənilən hissələri, ayrı-ayrı məqalələr CD disklərə yazılaraq oxuculara verilir. Son 4 ay ərzində bu istiqamətdə görülən işlər nəticəsində kitabxanada yeganə nüsxə olan və Azərbaycan ədəbiyyatının arxivi şöbəsində saxlanılan kitabların demək olar ki, əksəriyyətinin elektron surəti çıxarılarək lokal şəbəkədə oxuculara təqdim olunmuşdur.

Milli Kitabxana VTLS VIRTUA proqramında MARC formatı ilə işləyir. VIRTUA proqramı kitabxanalar, arxivlər, muzeylər və korporasiya üçün materialların rəqəmli firmaya çevrilməsini ən yüksək peşəkar səviyyədə təmin edir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası VTLS proqramının bütün metodlarını almışdır. Administrator yarımsisteminin köməkliyi ilə mütəxəssislərin avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin yeni və son versiyasının quraşdırma işlərini başa çatdırıblar.

VTLS VIRTUA proqramını Language Editor faylı Azərbaycan ədəbiyyatının arxivi

şöbəsində mühafizə olunan ədəbiyyatın elektron kataloqu elektron məlumat bazasına daxil edilməsi artıq başa çatdırmaq üzrədir. Ümumiyyətlə 2010-cu ildə 50226 biblioqrafik yazı elektron kataloqa daxil edilmişdir.

Elektron kataloq vasitəsilə ABŞ-ın Konqress, Rusiyanın Dövlət Kitabxanası və Türkiyənin Milli Kitabxanası ilə biblioqrafik yazı mübadilələri aparılır. Oxucu Milli Kitabxananın saytı vasitəsi ilə birbaşa bu kitabxanaların elektron kataloqunda axtarış apara bilər.

Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialının kitabxanası M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının elektron kataloquna qoşularaq artıq öz elektron kataloqlarını yaratmış və məlumat bazasına biblioqrafik yazıları daxil etmişlər.

Analitik elektron məlumat bazasının təşkili şöbəsi il ərzində respublikamıza dair və ümumi xarakterli məqalələrin Azərbaycanca və rus dilində 27841 (21825-i Azərbaycan dilində, 6016-sı rus dilində) analitik-biblioqrafik yazını Elektron kataloqun analitik məlumat bazasına daxil etmişdir. Bununla yanaşı 21 618 (16341 Azərbaycan dilində, 56277 rus dilində) Azərbaycan və rus dilində məqalələrin tam elektron mətni kitabxananın saytına daxil edilmişdir.

Elektron bazada yığılan materiallar ayrıca toplanaraq "Mədəniyyət, incəsənət və turizm haqqında yeni ədəbiyyat" adı ilə informasiya bülleteni şəklində ayda bir dəfə 50 mixə tirajla nəşr edilir. Arxiv fondunu elektron kataloqa köçürülməsi işi davam etdirilmişdir.

Fonetika fondunun qrammofon valrların CD disklərə köçürülməsi işi davam etdirilmişdir

Bela ki, 1000 ədəd qrammofon valı CD-lərə köçürülmüşdür ki, bu işdə milli musiqimizə daha önəmli yer verilmişdir. İl ərzində 40 not əlyazması not nəşrləri və sənədləri şəbəkəsinə daxil olmuşdur.

Elektron dissertasiya fondunun təşkili və ondan istifadə şəbəkəsində 2745 elektron resurs var. Bunlardan 1043-ü aftoreferat, 1702-si isə dissertasiyadır. İl ərzində Rusiya Dövlət Kitabxanasının dissertasiya və avtoreferatlarının tam mətnli elektron bazasından 720, Azərbaycanda müdafiə olunmuş 580 dissertasiyanın tam mətnli elektron məlumat bazası ilə 1320 oxucuya virtual xidmət göstərilmişdir.

2010-cu ildə Milli Kitabxananın nəşriyyat fəaliyyəti də səmərəli olmuş, 21 adda, 39 buraxılışda: bibliografiya, bibliografik məlumat kitabı, metodik vəsait, metodik tövsiyələr nəşr edilmişdir. Çap olunan bütün vəsaitlər respublikanın MKS-nə və Bakı şəhər kitabxanalarına vaxtında və operativ surətdə çatdırılmışdır.

Kitabxanaşünaslıq elmi tədqiqat şöbəsi tərəfindən "Azərbaycan kitabxanaları XXI əsrin informasiya məkanında" adlı sorğu-məlumat kitabının III və IV cildləri çapdan buraxılmışdır. 3-cü cildə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə təbə olan musiqi və incəsənət məktəblərinin kitabxanaları barədə məlumatlar və statistik göstəricilər verilmişdir. Təhsil Nazirliyinin nəzdində olan bütün məktəb kitabxanaları barədə məlumatlar və statistik göstəricilər IV cildə toplanmışdır.

2010-cu ildən Elektron kitabxana müstəqil şöbə kimi fəaliyyətə başlamışdır. Cari ildə 896 kitabın tam mətni, 4310 dövrü mətbuat nömrəsi internet və intranet sahifələrində yerləşdirib.

İl ərzində ümummilli lider Heydər Əliyev cənabının çıxışları, nitqləri, bəyanatları, fərmanları, sərəncamları, məktub və müsahibələri daxil edilmiş "Müstəqilliyimiz əbədidir" adlı kitabın 30 cildinin elektron versiyası hazırlanaraq elektron kitabxanada yerləşdirilmişdir.

"Zərifə Əliyeva" adlı məlumat bazası yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin "Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə külləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında 12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə nəşr olunan kitabları elektron versiyasının hazırlanması işi davam etdirilmişdir.

Azərbaycanın klassik şairlərinin ədəbi irsinin rus dilli oxucular arasında geniş təbliğinə nail olmaq məqsədilə Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, İmadəddin Nəsinini, Şah İsmayıl Xətai, Mirzə Ələkbər Sabir, Səməd Vurğun və digər klassik şairlərimizin nis dilində dərc olunmuş əsərlərinin elektron versiyası hazırlanaraq elektron kitabxanada yerləşdirilmişdir. Ümumilikdə ötən il 92 kütləvi tədbir keçirilmişdir. Ötən il ərzində Milli Kitabxananın beynəlxalq əlaqələri də genişlənməmişdir. Estoniya, Moldova və İordaniya milli kitabxanaları ilə ikitərəfli qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanmışdır. Misir və İndoneziya ilə müqavilə hazırlanmış, ikitərəfli qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında Memorandum layihələri razılaşdırmaq məqsədilə İngiltərə, İsveçrə və Argentina Milli Kitabxanalarına göndərilmişdir.

Xarici ədəbiyyat və beynəlxalq kitab mübadiləsi şöbəsinə beynəlxalq kitab mübadiləsi yolu ilə 566 nüsxə ədəbiyyat daxil olmuşdur. Eyni zamanda, beynəlxalq kitab mübadiləsi xətti ilə xarici ölkələrin Milli Kitabxanalarına onların sorğularını əsasında 736 nüsxə, ölkədaxili kitab mübadiləsinin xətti ilə isə 2851 nüsxə kitab göndərilmişdir. İl ərzində cəmi 3587 kitab xarici ölkə kitabxanalarına göndərilmişdir.

Beləliklə, beynəlxalq kitab mübadiləsi yolu ilə 566 misxə kitab alınmış, 3587 nüsxəkitab isə xarici kitabxanalar və təşkilatlara göndərilmişdir.

Milli Kitabxananın əməkdaşları 2010-cu ildə ölkədə ezamiyyətdə olmuşlar. Onlar bir sıra beynəlxalq kitabxana təşkilatlarının toplantı və tədbirlərində, beynəlxalq elmi konfrans, kitab sərgiləri, simpozium və treninqlərdə qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi tədbirlərində iştirak etmişlər.

Qarşıda isə çox mühüm vəzifələr durur. Oxucuların gündən-günə artan tələbatı tam şəkildə və ən müasir tipli informasiya texnologiyaları tətbiqi ilə daha dolğun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə Milli Kitabxananın kollektivi 2011-ci ildə də mühüm nailiyyətlər qazanmaq əzmindədir.